

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en  
Wetenschap

>Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal  
Postbus 20018  
2500 EA DEN HAAG

**Voortgezet Onderwijs**  
Rijnstraat 50  
Den Haag  
Postbus 16375  
2500 BJ Den Haag  
[www.rijksoverheid.nl](http://www.rijksoverheid.nl)

**Onze referentie**  
814208

**Uw brief van**  
10 september 2015

**Uw referentie**  
2015Z16214

Datum 28 september 2015

Betreft Antwoord op schriftelijke vragen van de leden Van Klaveren en Bontes  
(beiden Groep Bontes/Van Klaveren) aan de minister van Onderwijs,  
Cultuur en Wetenschap over een als antisemitisch ervaren schoolboek

Hierbij zend ik u het antwoord op de vragen van de leden Van Klaveren en Bontes  
(beiden Groep Bontes/Van Klaveren) van uw Kamer inzake een als antisemitisch  
ervaren schoolboek.

De vragen werden mij toegezonden bij uw bovenaangehaalde brief met  
kenmerk 2015Z16214.

de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Sander Dekker

**2015Z16214**

**Onze referentie**  
814208

Antwoorden op de schriftelijke vragen van de leden Van Klaveren en Bontes (beiden Groep Bontes/Van Klaveren) van de Tweede Kamer der Staten-Generaal inzake een antisemitisch schoolboek (ingezonden d.d. 10 september 2015)

**1**

**Bent u bekend met het bericht 'Antisemitisch schoolboek in Nederlands onderwijs'?**<sup>1</sup>

Ja, ik ben bekend met dit bericht.

**2**

**Hoe duidt u de antisemitische bewering in het vwo-themakatern 'Het Midden-Oosten' (uitgeverij ThiemeMeulenhoff), dat Israël gesticht kon worden doordat joodse bankiers de Britten chanteerden met het verstrekken van geldleningen?**

Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap schrijft de kerndoelen, eindtermen en examenprogramma's sec op hoofdlijnen voor. Uitgevers werken dit verder uit in individuele lesmethodes. Het is van belang dat zij dit zorgvuldig doen en in dialoog met leraren, wetenschappers en diverse andere stakeholders in het onderwijs.

Het ministerie keurt individuele methodes niet goed of af, en ik zal dan ook geen inhoudelijk oordeel vellen over de lesmethode. Het is niet aan mij om de objectiviteit vast te stellen van historische bronnen die in lesmethoden worden gebruikt. Ik vertrouw erop dat leraren en wetenschappers vanuit hun professionaliteit in samenwerking met de uitgever de historische objectiviteit van de methode garanderen, zodat de leraar op een goed geïnformeerde manier het gesprek in de klas kan aangaan.

Naar ik heb begrepen is de uitgever in gesprek gegaan met Likoed Nederland en heeft de uitgever een uitgebreide reactie gegeven op de kritiekpunten. Naar aanleiding hiervan zijn enkele aanpassingen gedaan in de lesmethode, zoals de uitgever ook bekend heeft gemaakt op de website van ThiemeMeulenhoff.<sup>2</sup> De uitgever heeft hierbij ook de kritiekpunten van Likoed Nederland getoetst bij deskundige, onafhankelijke meelezers. Ik moedig deze inhoudelijke dialogen tussen stakeholders in het onderwijs en de uitgevers aan, opdat zij tot goed uitgebalanceerde lesmethoden komen die leerlingen helpen zich de waarden van kritisch burgerschap en historisch besef eigen te maken. Het is daarbij van belang dat de discussie openlijk en vrij gevoerd wordt, zodat vooral ook leraren zich goed geïnformeerd in de discussie kunnen mengen.

**3**

**Deelt u de mening dat de onjuiste bewering dat Arabische Israëli's uitgesloten zijn van militaire dienst en daarmee gediscrimineerd worden**

---

<sup>1</sup> <http://likud.nl/2015/09/antisemitisch-schoolboek-in-nederlands-onderwijs/>

<sup>2</sup> <https://www.thiememeulenhoff.nl/navigatie-over-thiememeulenhoff/actueel/update-katern-het-midden-oosten>

**meer dan tendentius is, zeker gezien de vooraanstaande positie van veel Druzen in de IDF?<sup>3</sup> Zo neen, waarom niet?**

Onze referentie  
814208

Zoals eerder vermeld doe ik geen inhoudelijke uitspraken over lesmethoden. Ik heb overigens vernomen dat de uitgever deze uitspraak enigszins zal aanpassen, zoals ook vermeld in het bericht van Likoed Nederland. Voor inhoudelijke informatie over de lesmethode verwijs ik u door naar de website van ThiemeMeulenhoff.

**4**

**Ziet u in dat "Geboren uit onrecht, gegrondvest op onrecht" een zeer misleidende en stemmingmakende titel is voor een hoofdstuk dat onder meer gaat over de stichting van de staat Israël?**

Zie het antwoord op vraag 2.

**5**

**In hoeverre deelt u de visie, dat een boek dat zoveel fouten en antisemitische aantijgingen bevat, niet thuis hoort in het Nederlandse onderwijs?**

Het is van belang dat leerlingen op alle niveaus en in alle sectoren van het onderwijs leren informatie te beoordelen op hun betrouwbaarheid, representativiteit en bruikbaarheid. Zeker bij het vak geschiedenis is het daarbij van belang dat leerlingen een gebalanceerd beeld van de werkelijkheid gepresenteerd krijgen zodat zij historische bronnen op een goede manier kunnen interpreteren.

Het studiemateriaal dat in het voortgezet onderwijs wordt gebruikt, dient daarom gevrijwaard te zijn van vooringenomenheid en op een uitgebalanceerde manier leerlingen te helpen om informatie op waarde te schatten. Ik vertrouw op de professionele dialoog tussen leraren, wetenschappers, onderwijsstakeholders en uitgeverij om eventuele feitelijke onjuistheden in een individuele lesmethode aan te kaarten zodat leraren vervolgens zélf kunnen bepalen welke methode zij zullen gebruiken in de klas, en hoe zij dit doen.

---

<sup>3</sup> IDF: Het Israëliëse defensieleger